

Summary

A rescue excavation took place in Zapletalova Street in the cadastral area of Dvorska (Brno-City District) in 2020, detecting part of the occupation from the Middle Hillfort Period and from the second half of the 13th to the 14th century.

Jiří Zubalík

Brno (k. ú. Chrlice, okr. Brno-město)

Chrlice; „Horní louky“, parc. č. 2556, 2557.

Mladohradištní období (RS4). Sídliště. Vertikální řez. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-8 – 49.136083771, 16.648618374

Liniový výkop z intravilánu Brna-Chrlice do čistící stanice Modřice procházel především fluviálními sedimenty a z podstatné části byl nedostupný kvůli vysoké hladině spodní vody. V jediném místě, u fotbalového hřiště u Chrlice, byly ovšem na vystupující sprašové návěži zkoumány dva sídlištní objekty dosud neznámé lokality mladohradištního stáří.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Two Late Hillfort Period features were detected in a line construction in “Horní louky” field in Brno-Chrlice (Brno-City District).

David Parma

Brno (k. ú. Jundrov, okr. Brno-město)

Holedná, parc. č. 2493/1.

Vrcholný středověk. Neurčený areál. Náhodný zásah/nález. Průzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.208944444N, 16.538027778E

V květnu roku 2020 náhodně našel D. Bláha v lesním terénu asi 480 m jižně od vrcholu Holedná (391,1 m n. m.) železnou ostruhu (obr. 12). Místo nálezu je situováno v nadmořské výšce okolo 354 m, v horní partii úžlabiny, která člení prudký východní svah spadající k pravému břehu Svratky. Jedná se o kompletní ostruhu s prohnutými rameny, která spolu svírají lomený oblouk, přičemž na spojnici je tělo ostruhu vytaženo do krátké hrotité manžety. Závěr ramen tvoří ploténky asymetricky posunuté směrem dolů se dvěma vertikálně nad sebou umístěnými očky, v nichž se zachovaly zbytky železných nákončí upínacích řemínků. Ze spojnici ramen vybíhá krátký, mírně dolů směřující krček, v jehož koncovém rozštěpení je uchyceno šesticípé ozubené kolečko. Popsaná ostruha představuje poměrně běžný středověký typ, který kolem přelomu 12. a 13. století začal vytlačovat starší typy ostruh s trnovými bodci. Od poloviny 13. století začínají ostruhu s kolečkem dominovat a zhruba od konce 13. až do poloviny 14. století se lze s nimi setkat na území takřka celé Evropy. Varianty s manžetou na spojnici ramen jsou pak považovány za poněkud mladší, a lze je datovat do průběhu 13. až 14. století s možným přesahem do prvních desetiletí století následujícího (např. Vích, Žákovský 2012, 108–109; 2016, 316).

Literatura

Vích, D., Žákovský, P. 2012: Soubor kovových předmětů z dosud neznámé lokality na Litomyšlsku. *Archeologické rozhledy* LXIV(1), 89–128.

Vích, D., Žákovský, P. 2016: Vojenské vybavení bojové družiny před husitskou revolucí. Soubor militarií z hradu Orlík u Brandýsa nad Orlicí ve východních Čechách. *Památky archeologické* CVII, 279–351.

Summary

In May 2020, D. Bláha accidentally discovered a complete iron spur with a rowel (Fig. 12) about 480 m south of Holedná Hill, Brno-Jundrov cadastral area (Brno-City District). The spur can be generally dated to the 13th or 14th century.

Michal Přichystal, Daniel Bláha

Obr. 12. Brno, Holedná. Železná ostruha. Foto M. Přichystal.

Fig. 12. Brno, Holedná. Iron spur. Photo by M. Přichystal.

Brno (k. ú. Komárov, okr. Brno-město)

Ul. Dornych č. p. 47.

Industriální období 1. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1856153N, 16.6225231E

V jarních měsících roku 2020 proběhl záchraný archeologický výzkum v Brně na ulici Dornych č. p. 47 (obr. 13; Zbrank 2021), v prostoru bývalé chemické továrny Hochstetter a Schickardt (bývalé škrobárny). Jedná se o první chemickou továrnu v České republice, která byla prozkoumána v plném rozsahu. Továrnu založil v roce 1843 K. Ch. Hochstetter, a to za přispění významného podnikatele K. Offermanna. V roce 1845 se zakladatel spojil s G. Schickardtem. Továrna vyráběla zpočátku hlavně barviva pro textilní průmysl (např. ferrokyanid draselný zpracováním krve z městských jatek, kyselinu kyanovodíkovou apod.). Následně došlo k rozšíření továrny i výroby a za první republiky patřil škrobárenský provoz k nejmodernějším v zemi. Na konci 2. světové války byla nejstarší část továrny prakticky zničena a budovy strženy a nahrazeny (Smutný 2012, 165–166). Při realizaci developerského projektu byly záchraným archeologickým výzkumem odkryty dochované části nejstarší tovární budovy a dvůr.

Výzkum byl realizován v několika etapách, přičemž se podařilo odhalit reliktů různých budov, případně jejich zázemí (obr. 14). Šlo například o prostory zobrazené na stavebním plánu z roku 1945 jako prostory pro výrobu sírníku sodného (1), budovu pro generátor a sklad plynu (2), tovární komíny (3), zázemí